

Het KOP model

samenvatting en oefening

► PAUL RIJNDERS, MSC

Wat is het KOP model

- ▶ Proces model
  - ▶ Trans diagnostisch, trans theoretisch
  - ▶ generalistisch
- ▶ Eenvoudige mensvisie
  - ▶ > stress (O) zet coping (P) onder druk
    - ▶ Adaptieve coping = groei
    - ▶ Non – adaptieve coping = stagnatie, disfunctioneren, symptomen
- ▶ “p “ (algemeen functioneren / GAF) primeert
- ▶ Shared decision making (patiënt als co-therapeut)
- ▶ Overzicht – uitzicht – plan van aanpak

KOP – hypothesen mbt pathologie

- ▶ Behoudens mensen met - in aanleg of o.i.v. langdurige traumatisering verworven – ernstige beperkingen in cognitief, emotioneel en sociaal functioneren (2 a 3 ‰) zijn de meeste patiënten met psychische klachten te beschouwen als mensen
  - ▶ Met een mogelijk aangeleerde, enigszins eenzijdige neiging tot waarnemen en reageren
  - ▶ Die onder invloed van toenemende draaglast rigide vormen krijgt
  - ▶ Welke tot uiting komt in het ontstaan van klachten.

Behandeling (voor deze groep) houdt in:

- ▶ **Herstel van controle.**

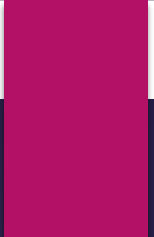
- ▶ Herstel overzicht (KOP schema + hulpschema's)
- ▶ Genereren inzicht (gezamenlijke probleemdefinitie: $K = O \times P$)

- ▶ **Genereren uitzicht**

- ▶ Formuleren doelen + plan van aanpak

- ▶ **Versterken beheer**

- ▶ Uitvoeren plan van aanpak
- ▶ terugvalpreventie

Hoe werkt dat ?

Hoe werkt dat ?

Basis: formulier gespreks- / consultweergave

- ▶ 1. overzicht bieden
  - ▶ KOP – schema
  - ▶ Info uit gesprek (incl. triage)
- ▶ 2. inzicht ontwikkelen
  - ▶ Gezamenlijke probleemdefinitie
  - ▶ Werkhypothese
- ▶ 3. uitzicht bieden
  - ▶ Doelen + plan van aanpak formuleren
  - ▶ “P” operationeel (balans)
  - ▶ “P” in beweging (empirische cyclus; technieken)
- ▶ 4. terugval preventie

Oefening

- ▶ Casus mevr. R. mondeling verslag
  - ▶ Gebruik hand-out gespreksconsult weergave
  - ▶ Welke info heb je nodig ? / stel vragen ter invulling van hand-out
  - ▶ Welke risico's ?
  - ▶ Welke ingrediënten voor werkrelatie ?
  - ▶ Welke werkhypothese ?

Mevrouw R. 39 jaar

- ▶ Heeft zz verwond (pols) met scherf van door haar zelf in woedeaanval stukgegooid servies.
- ▶ Paniek. “ik ken mezelf niet meer”. Ontregeld. Bang voor herhaling.
- ▶ Verpleegkundige; in scheiding
- ▶ Veel perikelen nav scheiding
- ▶ Baan onder druk agv bezuinigingen in de zorg
- ▶ 2 jaar geleden knokkelkoorts na reis door Indonesië

Mevrouw R: UCL

	Zeer laag	Laag	Gemiddeld	Hoog	Zeer hoog
ACT				X	
PAL		X			
VER				X	
SOC		X			
PAS					X
EXP		X			
GER			X		

Mevr. R: OQ - 45

- ▶ T – score: 91
- ▶ Hoge score sociale rol
- ▶ Impact stress: hoog

Collectieve uitwerking casus

- ▶ 1. Welke aanvullende vragen heb je tbv invullen “screeningsverslag I tm III
- ▶ 2. Discussie gezamenlijke probleemdefinitie. ($K = O \times P$): (screeningsverslag IV)
- ▶ 3. Hoe formuleer je doelen en behandelplan (screeningsverslag V)
- ▶ 4. oefenen met technieken (Balans +)

S.1. KOP –schema mevr. R.

	omschrijving
Klachten (4 DKL / BSI)	
Omstandigheden (domeinen levenskwaliteit)	
Persoonlijke stijl ("gewoontes" / coping) (ALCOS, UCL)	

Hoe gaat dat in zijn werk ?

- ▶ Hoe krijg je “O “ en “P “ in beeld ?
- ▶ Hoe wordt de relatie tussen “O “ , “P” en “K” duidelijk ?

“O” in beeld: domeinen levenskwaliteit

Gezondheid	Werk / inkomen	Gezin / Familie
Uitgedrukt in: +; +/-; - Aandacht voor bijzonderheden		
Woonomgeving	Relaties	Levensloop (Oh)

“O” in beeld: domeinen levenskwaliteit

Gezondheid	Werk / inkomen	Gezin / Familie
<i>Moe Naweeën knokkelkoorts ? uitgeput</i>	<i>Staan onder druk. Risico op ontslag Toekomst onzeker.</i>	<i>Nare scheidingsepisode Woont tijdelijk bij moeder (negatieve keus)</i>
Woonomgeving	Relaties	Levensloop
<i>Onduidelijk Huis uitgezet Logeert bij moeder (geen succes)</i>	<i>Nu sterk gefixeerd op relatie in verval Wel al lang meerdere goede vriendinnen. Beetje verwaarloosd maar bij wie ze ook terecht blijkt te kunnen</i>	<i>Oudste uit gezin. Parentificatie Op 15 e, vader met noorderzon vertrokken; moeder ingestort. Nam zorg-rol van moeder over</i>

Kenmerken "P" / "P" in beeld:

Thema	Extreem	Gematigd	Extreem
Ondernemers zin	Komt onmiddellijk in actie / enthousiast		Mat Onverstoorbaar Vermijdend
Angst niveau	Ziet snel / overal gevaar		Ziet nergens gevaar
Erkenning behoefte	"ik wil erbij horen" "zie mij"		"I really don't care"
Doorzettings- Vermogen	Geeft nooit op		Gooit onmiddellijk het bijltje erbij neer
Sociale oriëntatie	groepsdier		einzelgänger
Samenwerkings- model	"samen sterk" Ander is partner		"ander is concurrent / vijand"
Zelfvertrouwen / eigenwaarde	"ik kan alles" Blaakt van zelfvertrouwen		Continu twijfel aan eigen mogelijkheden
Mate van rechtlijnigheid	Rigide Recht in de leer		Flexibel Relativerings- vermogen
Mate van pessimisme	doemdenker		Gerust, vertrouwen

Kenmerken "P" / "P" in beeld:

Thema	Extreem	Gematigd	Extreem
Ondernemers zin	Komt onmiddellijk in actie / enthousiast	X was X nu, ambivalent	Mat Onverstoorbaar Vermijdend
Angst niveau	Ziet snel / overal gevaar	X ← ← X Bang het niet goed genoeg te doen	Ziet nergens gevaar
Erkenning behoefte	"ik wil erbij horen" "zie mij"	X	"I really don't care"
Doorzettings-Vermogen	Geeft nooit op	X ← X	Gooit onmiddellijk het bijltje erbij neer
Sociale oriëntatie	groepsdier	X	einzelgänger
Samenwerkings-model	"samen sterk" Ander is partner	X	"ander is concurrent / vijand"
Zelfvertrouwen / eigenwaarde	"ik kan alles" Blaakt van zelfvertrouwen	X → → → X	Continu twijfel aan eigen mogelijkheden
Mate van rechtlijnigheid	Rigide Recht in de leer	X	Flexibel Relativerings-vermogen
Mate van pessimisme	doemdenker	X ← ← ← X	Gerust, vertrouwen

S.1. KOP –schema mevr. R.

	omschrijving
Klachten (4 DKL / BSI)	<i>Ontregeld / gedesoriënteerd</i> <i>Paniek</i> <i>(Verlatings)angst</i>
Omstandigheden (domeinen levenskwaliteit)	<i>Cumulatie van (mogelijke) verliezen en verlating</i> <i>Ontregelt / ontheemd qua dagelijks bestaan</i>
Persoonlijke stijl ("gewoontes" / coping) (ALCOS, UCL)	<i>Alert op verlating / afwijzing</i> <i>GEVEN : nemen</i> <i>MOETEN : mogen</i>

§.2. gpd (gezamenlijke probleemdefinitie)

$$K = O \times P$$

Klachten / Symptomen

Alles waar
patiënt last
van heeft,
vast te stellen
mbv dialoog
en
vragenlijsten

Omstandighed en / Life events

Stressoren te
detecteren
met het
schema
“domeinen
levenskwaliteit”

Algemeen Functioneren:

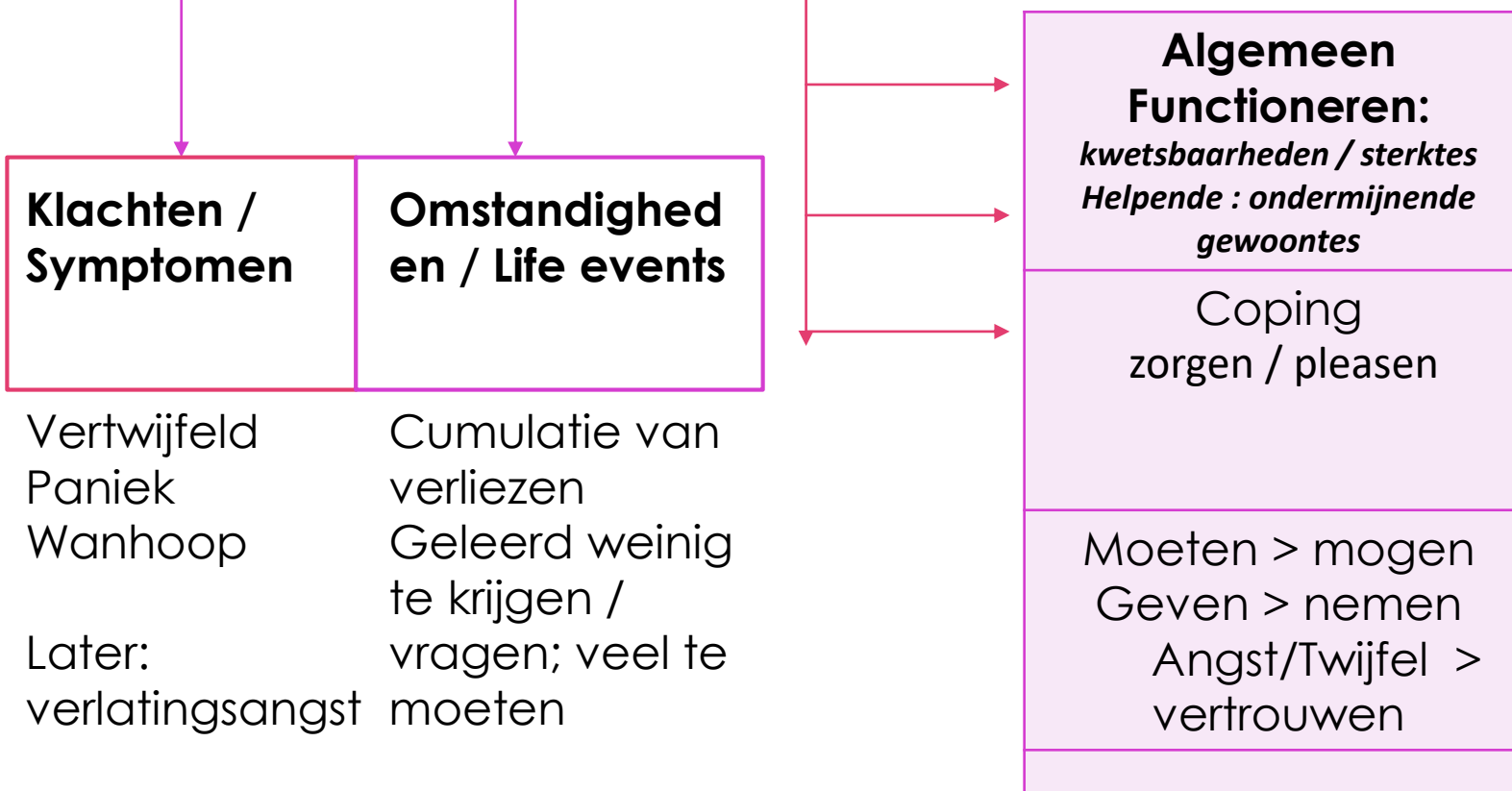
kwetsbaarheden / sterktes
Helpende : ondermijnende
gewoontes

Coping

Uit te drukken als
positie op een
continuüm (balans)
tussen twee
extremen

§.2. gpd (gezamenlijke probleemdefinitie)

$$K = O \times P$$

Controle huis
Bang herhalend
in Mexico

Kent 22 met

gerandh.

Doe
Dengue
Rusteloos
slaap.

relatie / fan.

vecht sch!
Weer bij D
Ridon - Soes

Vriende

Va voeg
Nu > etc

W over
uit huis geset
bij D. f
genoege

wech / inkam

Verpl. huis. / ~~AD~~
onder druk.

??

Voegeer

V: Nonderson
D: stakke in
Ondste v. 4
→ 2ry.

Controle huyt
 Bang herhalig
 in Mexico Kant 22 met

gerandk.	relatie / fa.	Vriende
Roe	vecht rath	Ja voege
Dengue	Waar by Ti	Mr > etc
Rugethloos	Ridon - Joes	
slaap		

Wone	Werk / inkome	Vroeger
uit huis geset	Verpl. huis / 1100	V: Nondewan
by Ti	ouder druk	Ti: stakke in
gesoef	??	beelde v. 4
		→ 217

Zorg naar
 A anpakke
 Van iedereen blaas

voege
 werd
 v. 120

TOETEN: (mogen)

SEVEN: (nemen
 v. 120)

GPD / casus concept / beschrijvende diagnose

Iemand die in de loop van haar bestaan vooral geleerd heeft te geven en die snel twijfelt of ze het wel goed genoeg doet (P) loopt wanneer er zich veel tegenslagen voordoen (O) het risico zichzelf voorbij te lopen / zichzelf te over-vragen en daardoor de controle te verliezen, wat kan leiden tot impulsief gedrag, paniek en wanhoop (K)

Stap 3. (uitzicht): Doelen mevr. R.

	Beschrijving	Doel	Aanpak	evaluatie
K				
O				
P				

Stap 3. (uitzicht): Doelen mevr. R.

	Beschrijving	Doel	Aanpak	evaluatie
K	<i>Ontregeld / gedesoriënteerd Paniek (Verlatings)angst</i>	Tot rust komen Gevoel van controle herpakken	Herstel overzicht Ontspannend e activiteiten inventariseren	ROM Verslag pt Bijv. fitness; Slapen; relaties her- oppakken
○	<i>Cumulatie van (mogelijke) verliezen en verlating Ontregelt / ontheemd qua dagelijks bestaan</i>	Tot rust komen Mogelijkheden zoeken op gebied van: - huisvesting - werk - relatie	Woonmogelijk heden onderzoeken UWV / juridisch loket	Verslag pt
P	<i>Alert op verlating / afwijzing GEVEN : nemen MOET : mag</i>	Bewustwording kwetsbaarheden Versterken coping	Mbv “balans” Nader te bespreken	Verslag pt Presentatie pt Meer initiatief Assertiever Grens

Plan van aanpak “P”.

- ▶ Visualiseren op balans / kern kwaliteiten kwadrant.
- ▶ Empirische cyclus
- ▶ actieplan

Zorgen
enkel
voor jezelf

* enkel
voor
de
ander

Alles
DOET

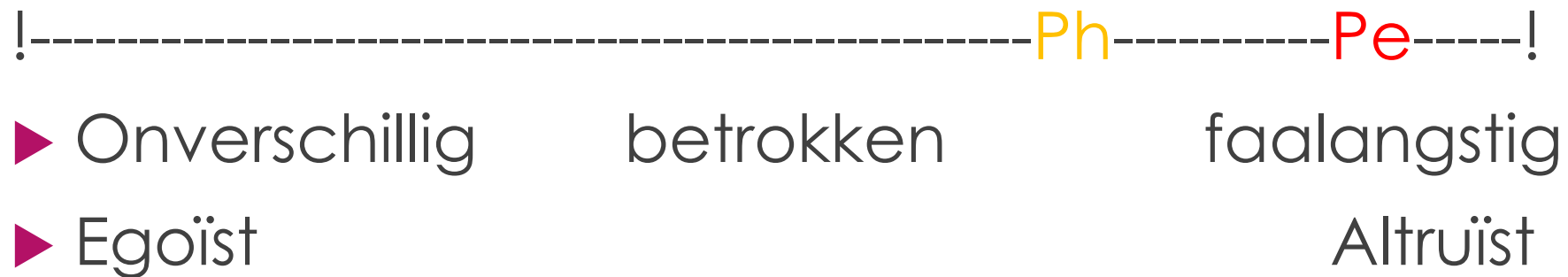
*

Alles
Doen

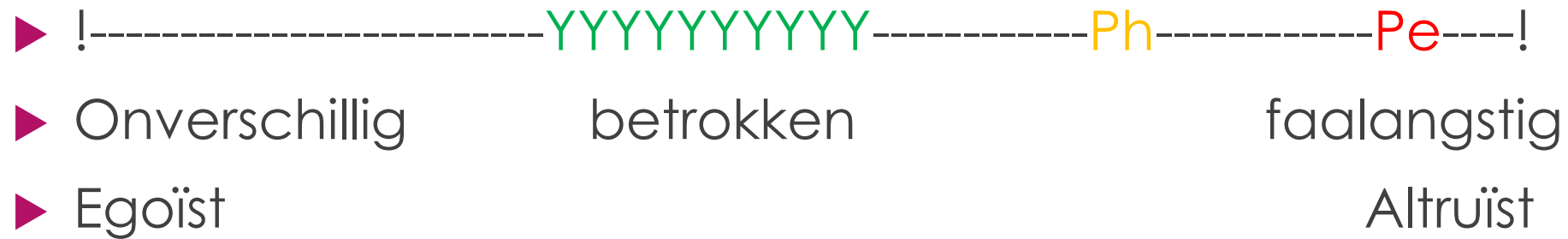
De balans:

- ▶ Visualiseer “P” als een positie op een balans
- ▶ !-----!
- ▶ Discussieer over waar de positie van de patiënt zich bevindt

De balans: de mate van zorgzaamheid

100

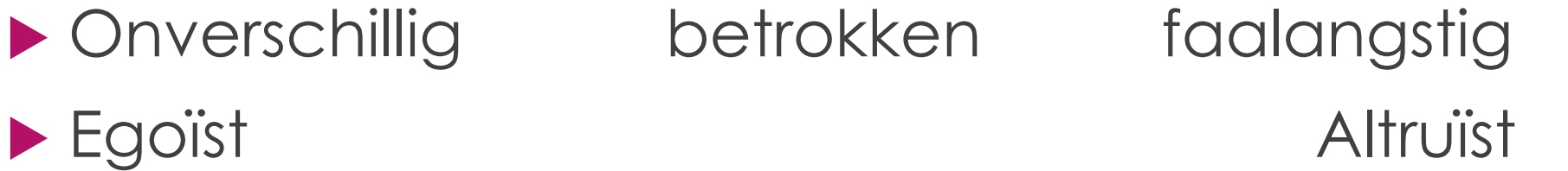

Empirische cyclus

▶ $O - x - P = K$

▶ “....wat (aanpassing P) zou het verschil kunnen maken”?

100

100

► !-----A-----E-----B - C---D-Pg-----Ph--L---Pe--F--!

► Onverschillig   betrokken   faalangstig

► Egoïst Altruïst

Technieken

- ▶ Observeren (eigen positie; uitzonderingen; andermans positie, reactie daarop)
- ▶ Imiteren
- ▶ Gedragsexperimenten
- ▶ Exposure
- ▶ Cognitieve technieken
- ▶ Leary
- ▶ Etc.

Dank voor uw aandacht

- ▶ Vragen ?
- ▶ Meer info
  - ▶ Rijnders, P & Heene, E. (2015) *hoofdpijnen van het KOP-model*. Amsterdam: Boom
  - ▶ Rijnders, P, Cox, M & Starmans, R. (2018) *behandelen van psychische klachten in de huisartsenpraktijk: werken met het KOP model*. Amsterdam: Boom
  - ▶ MOOC, MentALLY, module 4 (SLP concept) Ufora, UGent, via: Ine de Neve (Ine.DeNeve@UGent.be)